

Bryssel, 31. heinäkuuta 2025
(OR. en)

11314/25

Toimielinten välinen asia:
2025/0243 (NLE)

COPEN 201
DROIPEN 78
JAI 1041
ENV 705
RELEX 1010

EHDOTUS

Lähettiläs:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	29. heinäkuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 433 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖS ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 433 final.

Liite: COM(2025) 433 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 29.7.2025
COM(2025) 433 final

2025/0243 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

**ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston
yleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta**

PERUSTELUT

Tämä ehdotus koskee ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen, jäljempänä 'yleissopimus', allekirjoittamista Euroopan unionin puolesta.

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Ympäristörikollisuus aiheuttaa merkittävää vahinkoa ympäristölle, ihmisten terveydelle ja taloudelle, ja siitä on tullut kasvava ongelma EU:ssa ja koko maailmassa. Ympäristörikollisuus on maailman neljänneksi merkittävin rikollisuuden muoto huumausainekaupan, ihmiskaupan ja vääräntämisen jälkeen. Ympäristörikollisuus kasvaa vuosittain 5–7 prosenttia⁽¹⁾. Laiton metsien hävitys, veden, ilman ja maaperän pilaaminen, otsonikerrosta heikentävien aineiden kauppa, salametsästys ja muut rikokset vaurioittavat merkittävästi luonnon monimuotoisuutta, vahingoittavat ihmisten terveyttä ja tuhoavat kokonaisia ekosysteemejä. Nämä vahingot ja ympäristön tilan heikentäminen, joihin liittyy usein kansainvälistä järjestäytyntä rikollisuutta, aiheuttavat maailmanlaajuisia vaikutuksia, jotka edellyttävät määrätietoisia toimia, vahvaa kansainvälistä yhteistyötä, joka perustuu yhteisymmärrykseen ympäristörikosluokista, seuraamuksista sekä rajat ylittävää yhteistyötä.

EU on viime vuosikymmeninä vähitellen tehostanut toimiaan ympäristölle haitallisen toiminnan sääntelemiseksi. Tällä hetkellä on olemassa merkittävä määrä EU:n säädöksiä, pääasiassa direktiivejä, joissa vahvistetaan eri ympäristöaloja koskevia vaatimuksia ja rajoituksia sekä niihin liittyviä velvoitteita velvollisille toimijoille. Ympäristönsuojelun ja ympäristörikollisuuden torjunnan tehostamiseksi EU antoi 11. huhtikuuta 2024 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1203 ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin ja direktiivien 2008/99/EY ja 2009/123/EY korvaamisesta, jäljempänä 'ympäristörikosdirektiivi'. Ympäristörikosdirektiivissä säädetään yhteisistä vähimmäissäännöistä, jotka koskevat rikosten ja seuraamusten määrittelyä, jotta ympäristöä voidaan suojella entistä tehokkaammin, sekä toimenpiteistä, joiden avulla voidaan ennaltaehkäistä ja torjua ympäristörikollisuutta ja panna tehokkaasti täytäntöön unionin ympäristölainsäädäntöä. Ympäristörikosdirektiivi tuli voimaan 20. toukokuuta 2024, ja jäsenvaltioiden on hyväksyttävä tarvittavat täytäntöönpanotoimenpiteet 20. toukokuuta 2026 mennessä.

Myös Euroopan neuvosto, joka hyväksyi ensimmäisen kansainvälisen välineen ympäristörikollisuuden torjumiseksi eli vuonna 1998 tehdyn yleissopimuksen ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin⁽²⁾, jäljempänä 'vuoden 1998 yleissopimus', tunnustaa tarpeen vahvistaa kansainvälistä toimintamallia tällaisten rikosten torjumiseksi.

Vuoden 1998 yleissopimus ei kuitenkaan koskaan astunut voimaan, koska tarvittavaa ratifiointien tai liittymisten vähimmäismäärää ei saavutettu.

Tämän vuoksi rikosten ehkäisemiseen ja torjuntaan liittyviä toimia valvova ja koordinoiva Euroopan neuvoston ohjauskomitea – Euroopan neuvoston rikosasiain yhteistyökomitea (CDPC) – perusti ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin käsittelevän asiantuntijaryhmän (CDPC-EC). Sen tarkoituksena oli tarkastella

⁽¹⁾ UNEP:n ja Interpolin laatima nopean toiminnan arvio ”The Rise of Environmental Crime”, kesäkuu 2016.

⁽²⁾ Yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin, ETS nro 172, tehty 4 päivänä marraskuuta 1998.

toteutettavuustutkimuksessa⁽³⁾) mahdollista etenemistapaa arvioimalla, onko vuoden 1998 yleissopimuksen korvaavan uuden yleissopimuksen laatiminen mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Ryhmä päätti kesäkuussa 2022, että uuden yleissopimuksen laatiminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi 23. marraskuuta 2022 uuden ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin käsittelevän asiantuntijakomitean (PC-ENV) toimeksiannon.⁽⁴⁾ PC-ENV:n tehtäväksi annettiin laatia ministerikomitean ja CDPC:n alaisuudessa uusi yleissopimus ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin.

Unioni neuvotteli yleissopimuksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 216 artiklan 1 kohdassa mainitun neljännen vaihtoehdon perusteella. Sen mukaan unioni voi neuvotella ja tehdä kansainvälisen sopimuksen, jos sopimus ”voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta”.

Euroopan komissio edusti unionia yleissopimusta koskevissa neuvotteluissa SEUT-sopimuksen 218 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti ja neuvoston tekemän Euroopan komission valtuuttamista koskevan päätöksen mukaisesti.⁽⁵⁾

Unioni on osallistunut aktiivisesti neuvotteluihin ja pyrkinyt varmistamaan yleissopimuksen yhteensopivuuden unionin oikeuden kanssa, sen johdonmukaisuuden ympäristörikosdirektiivin kanssa sekä sen laadun ja lisäarvon kansainvälisellä tasolla.

Useiden neuvottelukierrosten jälkeen⁽⁶⁾ PC-ENV pääsi yhteisymmärrykseen uuden yleissopimuksen tekstistä neljännessä kokouksessaan, joka pidettiin 4.–7. kesäkuuta 2024.

Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi yleissopimuksen [...] ja avasi sen allekirjoitettavaksi [...] [...].

Tämän ehdotuksen tarkoituksena on käynnistää prosessi sitä varten, että unioni voi allekirjoittaa yleissopimuksen tarkoituksenaan tehdä se myöhemmin, ja ehdottaa neuvostolle päätöksen hyväksymistä unionin valtuuttamisesta allekirjoittamaan yleissopimus SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Yleissopimus on täysin yhdenmukainen unionin oikeuden ja erityisesti ympäristörikosdirektiivin kanssa, ja sillä edistetään ympäristörikoksia koskevan unionin lähestymistavan keskeisiä käsitteitä maailmanlaajuisesti muiden Euroopan neuvoston jäsenten ja keskeisten kansainvälisten kumppaneiden keskuudessa, jotka voivat tulla yleissopimuksen sopimuspuoliksi.

• Yleissopimuksen sisältö

Yleissopimuksen tavoitteena on ehkäistä ja torjua tehokkaasti ympäristörikollisuutta, edistää ja tehostaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä sekä vahvistaa vähimmäissäännöt, jotka ohjaavat valtioiden kansallista lainsäädäntöä.

Yleissopimusta sovelletaan rikosten ennaltaehkäisyyn, havaitsemiseen ja tutkintaan sekä rikoksiin liittyviin syytetoimiin ja seuraamusten määräämiseen, ja siinä määritellään käsitteet

⁽³⁾ Toteutettavuustutkimus ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin (CDPC(2021)9-Fin).

⁽⁴⁾ Euroopan neuvoston rikosasiain yhteistyökomitea (CDPC), Terms of reference of the Committee of Experts on the protection of the environment through criminal law (PC-ENV), CM(2022)148-add2final.

⁽⁵⁾ Neuvoston päätös (EU) 2023/2170, annettu 28 päivänä syyskuuta 2023, luvan antamisesta Euroopan komissiolle osallistua Euroopan unionin puolesta neuvotteluihin Euroopan neuvoston yleissopimuksesta, jolla korvataan vuonna 1998 tehty yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (ETS nro 172).

⁽⁶⁾ Neuvottelukierrokset käytiin 16.–18. lokakuuta 2023, 27.–29. helmikuuta 2024 ja 4.–7. kesäkuuta 2024.

'laiton', 'vesi', 'ekosysteemi' ja 'jäte'. Nämä määritelmät ovat täysin linjassa EU:n lainsäädännön vastaavien määritelmien ja käsitteiden kanssa.

Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet yleissopimuksen määräysten hyväksymiseksi. Tällaisia ovat sekä toimenpiteet, joilla yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva laiton toiminta määritellään kansallisessa lainsäädännössä rikoksiksi ja joilla säädetään asianmukaisista seuraamuksista, että useat toimenpiteet, joilla varmistetaan ympäristörakenteiden tehokas torjunta, kuten resursseja, koulutusta, yhteistyötä ja strategisia toimintamalleja koskevat toimenpiteet.

Aineellista rikosoikeutta koskevassa luvussa viitataan ympäristön pilaamiseen liittyviin laittomiin ja tahallisiin rikoksiin, ympäristövaatimusten vastaisten tuotteiden markkinoille saattamiseen, kemiallisiin aineisiin, radioaktiivisiin materiaaleihin tai aineisiin, elohopeaan, otsonikerrosta heikentäviin aineisiin ja fluorattuihin kasvihuonekaasuihin liittyviin rikoksiin, jätteisiin, laitoksiin ja aluksiin liittyviin rikoksiin, pinta- tai pohjaveden laittomaan ottamiseen, laittomasti korjatun puutavaran kauppaan, laittomaan kaivostoimintaan, suojeltujen luonnonvaraisen kasvien tai eläinten tappamiseen, tuhoamiseen, ottamiseen, hallussapitoon ja kauppaan, suojelualueella sijaitsevien elinympäristöjen laittomaan heikentämiseen sekä vieraslajeihin liittyviin rikoksiin.

Yleissopimuksessa määrätään myös, että mikä tahansa yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva rikos voidaan katsoa erityisen vakavaksi rikokseksi, jos se on tehty tahallisesti ja jos se aiheuttaa erityisen vakavaa vahinkoa tai tuhoa.

Yleisiä rikosoikeudellisia määräyksiä koskeva jakso sisältää säännökset yllytyksestä, avunannosta ja yrityksestä, lainkäyttövallasta, oikeushenkilöiden vastuusta, seuraamuksista ja toimenpiteistä, raskauttavista asianhaaroista ja toisen sopimuspuolen aiemmin antamien tuomioiden huomioon ottamisesta. Luonnollisiin henkilöihin sovellettaviin seuraamuksiin olisi sisällyttävä vankeusrangaistus ja mahdollisesti rahallisia seuraamuksia. Oikeushenkilöihin sovellettaviin seuraamuksiin olisi sisällyttävä rikosoikeudellisia tai muita kuin rikosoikeudellisia rahallisia seuraamuksia. Niihin voisi sisältyä myös muita toimenpiteitä, kuten kielto harjoittaa kaupallista toimintaa, oikeuden menettäminen julkisista varoista myönnettävään etuuteen, tukeen tai julkiseen rahoitukseen tai tuomioistuimen valvontaan asettaminen. Sopimuspuolten olisi myös mahdollistettava yleissopimuksen mukaisesti vahvistettuihin rikoksiin liittyvien rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttäminen, takavarikointi ja menetetyksi tuomitseminen.

Rikosten tutkinta tai rikoksiin liittyvät syytetoimet eivät saisi olla riippuvaisia syyttämispyyntöä. Henkilöillä, joiden etua asia riittävästi koskee tai jotka väittävät jonkin oikeutensa heikentyvän, sekä valtiosta riippumattomilla järjestöillä, jotka edistävät ympäristönsuojelua, olisi oltava oikeus osallistua rikosoikeudellisiin menettelyihin siinä määrin kuin sopimuspuoli on säätänyt tällaisista oikeuksista muita rikoksia koskevissa menettelyissä.

Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet tekemään yhteistyötä ja koordinoimaan toimintaansa yleissopimuksen nojalla ja soveltaen rikosoikeudellista yhteistyötä koskevia kansainvälisiä ja alueellisia välineitä. Se mahdollistaa myös sopimuspuolten välisen tietojenvaihdon edellyttäen, että tietosuojaa koskevia sääntöjä noudatetaan.

Lisäksi yleissopimuksessa määrätään uhrien ja todistajien, rikoksista ilmoittavien tai muuten oikeuslaitoksen kanssa yhteistyötä tekevien henkilöiden suojelemisesta.

Sopimuspuolten edustajista perustetaan sopimuspuolten komitea, joka seuraa yleissopimuksen täytäntöönpanoa sekä helpottaa tietojen, kokemusten ja hyvien käytäntöjen keräämistä, analysointia ja vaihtoa sopimuspuolten välillä seurantamekanismin avulla.

Yleissopimuksessa määrätään myös, että sopimuspuolet voivat esittää tiettyjä varauksia, esimerkiksi niin, että alueellisen yhdentymisen järjestöillä on mahdollisuus tämentää tiettyjen yleissopimuksen käsitteiden soveltamisalaa yhdenmukaistetun lainsäädäntönsä perusteella.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Yleissopimus neuvoteltiin niiden kattavien neuvotteluohjeiden mukaisesti, jotka neuvosto hyväksyi 28. syyskuuta 2023 samaan aikaan neuvotteluvaltuutuksen kanssa.

Yleissopimus on täysin yhdenmukainen SEU-sopimuksen 3 artiklan 3 kohdassa ja SEUT-sopimuksen 191 artiklassa määrätyn korkeatasoista ympäristönsuojelua ja ympäristön laadun parantamista koskevan unionin tavoitteen kanssa.

Yleissopimus vastaa soveltamisalansa, rakenteensa ja sisältönsä osalta läheisesti ympäristörikosdirektiiviä ja siinä katetut asiat kuuluvat perussopimuksissa määritellyyn unionin toimivaltaan.

Yleissopimuksen oikeudelliset määritelmät ja termit ovat EU:n lainsäädännön asiaa koskevien oikeudellisten määritelmien ja käsitteiden mukaisia, esimerkkinä ekosysteemin määritelmä ympäristörikosdirektiivin 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa ja yleissopimuksen 3 artiklan c alakohdassa. Yleissopimuksen rikosluokat vastaavat ympäristörikosdirektiivissä vahvistettuja rikoksia. Lisäksi yleissopimuksen määräykset vastaavat henkilöiden vastuuta ja seuraamuksia, prosessuaalisia oikeuksia ja yhteistyötä sekä ehkäiseviä toimenpiteitä ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista koskevia direktiivin säännöksiä.

Yleissopimuksessa ympäristörikokset on määriteltä ja rajattu selkeästi ja ne ovat yhteensopivia EU:n lainsäädännön ja erityisesti ympäristörikosdirektiivin 3 artiklan 2 kohdassa olevan rikosluettelon kanssa. Yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien rikosten luettelo sisältää tahallisia ja laittomia menettelyjä, jotka vastaavat täysin ympäristörikosdirektiivissä vahvistettuja rikoksia. Euroopan neuvoston alkuperäiseen luonnokseen sisältynyt laitonta kalastusta koskeva rikos ei sisälly asiantuntijatasolla sovittuun tekstiin, koska sopimuspuolet eivät päässeet asiasta yhteisymmärrykseen. Myöskään Euroopan neuvoston alkuperäisessä luonnoksessa ehdotetun mineraaleihin ja metalleihin liittyvää laitonta kaivostoimintaa ja kauppaa koskevan rikoksen soveltamisalasta ja määritelmästä ei päästy yhteisymmärrykseen. Asiaa koskeva säännös muotoiltiin uudelleen, ja se kattaa nyt ainoastaan ilman lakisäateistä lupaa toteutettavan kaivostoiminnan, mikä vastaa ympäristörikosdirektiiviä. Lisäksi yleissopimuksessa määritellään ympäristörikosdirektiivin tavoin erityisen vakavaksi rikokseksi toiminta, joka aiheuttaa kooltaan tai ympäristöarvoltaan merkittävän ekosysteemin tai suojelualueella sijaitsevan elinympäristön tuhoutumisen tai siihen tai ilmaan, maaperään tai veden laatuun kohdistuvan peruuttamattoman, laajamittaisen ja huomattavan vahingon tai pitkäkestoisen, laajamittaisen ja huomattavan vahingon.

Euroopan neuvoston alkuperäisestä yleissopimusluonnoksesta poistettiin määräykset, jotka koskivat valtioiden velvoitteita ja asianmukaista huolellisuutta, valtioista riippumattomia järjestöjä ja kansalaisyhteiskuntaa, koulutusta, yksityisen sektorin ja tiedotusvälineiden osallistumista sekä ympäristöväittämien arviointia, eikä niitä ole sisällytetty yleissopimuksen lopulliseen tekstiin.

Yleissopimuksen määräyksiä ennaltaehkäisystä ja tiedottamisesta, ammattilaisten kouluttamisesta ja tiedonkeruusta muutettiin, ja ne yhdenmukaistettiin sisällöltään ympäristörikosdirektiivin vastaavien säännösten kanssa (esimerkiksi ympäristörikosdirektiivin 16 ja 18 artikla).

Yleissopimukseen sisältyvät yleiset rikosoikeudelliset määräykset, jotka koskevat esimerkiksi yllytystä, avunantoa ja yritystä, lainkäyttövaltaa, oikeushenkilöiden vastuuta, seuraamuksia ja

toimenpiteitä, jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista sekä raskauttavia asianhaaroja, ovat suurelta osin yhdenmukaisia ympäristörikosdirektiivin vastaavien säännösten kanssa. Lisäksi vastaavia säännöksiä on muissa EU:n rikosoikeudellisissa välineissä, kuten direktiivissä (EU) 2024/1226 (unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä), direktiivissä (EU) 2017/1371 (direktiivi unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin) sekä direktiivissä (EU) 2024/1260 (direktiivi varojen takaisinmaksusta ja menetetyksi tuomitsemisesta).

Yleissopimuksen 34 artiklassa vahvistettu oikeushenkilöiden vastuu on täysin yhdenmukainen ympäristörikosdirektiivin 6 artiklan säännösten kanssa, sillä molempiin sovelletaan samoja edellytyksiä ja niissä käytetään samaa sanamuotoa. Lisäksi yleissopimuksen 33 artikla lainkäyttövallasta on yhdenmukainen ympäristörikosdirektiivin 12 artiklan säännösten kanssa, koska molemmissa vahvistetaan samat ehdottomat perusteet lainkäyttövallan määrittämiselle ja koska yleissopimuksen määräys useamman kuin yhden sopimuspuolen esittämistä lainkäyttövaltaa koskevista vaatimuksista vastaa sisällöltään ja luonteeltaan ympäristörikosdirektiivin säännöstä.

Luonnollisiin henkilöihin kohdistuvia seuraamuksia koskeissa yleissopimuksen määräyksissä sopimuspuolia velvoitetaan varmistamaan, että yleissopimuksen mukaisista rikoksista voidaan määrätä vankeusrangaistus (asettamatta kuitenkaan erityisiä vähimmäisvaatimuksia vankeusrangaistuksen enimmäiskestolle, kuten ympäristörikosdirektiivissä). Sopimuspuolet voivat ottaa käyttöön myös rahallisia seuraamuksia. Nämä luonnollisille henkilöille määrättäviä seuraamuksia koskevat säännökset ovat ympäristörikosdirektiivin mukaisia ja sisältyvät myös muihin EU:n rikosoikeudellisiin välineisiin, esimerkiksi direktiiviin (EU) 2024/1226. Molemmissa oikeudellisissa kehyksissä säädetään oikeushenkilöille määrättävistä rahallisista seuraamuksista sekä lisäseuraamuksista tai -toimenpiteistä, joita ovat muun muassa kielto harjoittaa kaupallista toimintaa ja julkisen rahoituksen epääminen, johon sisältyvät kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin, avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen sekä lupien ja hyväksyntöjen peruminen. Kaikki yleissopimukseen sisältyvät rangaistukset ja toimenpiteet sisältyvät myös ympäristörikosdirektiiviin, ja ne ovat yhdenmukaisia muiden EU:n rikosoikeudellisten välineiden, kuten direktiivin (EU) 2017/1371 9 artiklan ja direktiivin (EU) 2024/1226 7 artiklan, kanssa.

Ympäristörikoksiin liittyvien rikoksentekevälineiden ja rikoshyödyn jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen sisältyy yleissopimuksen 35 artiklan 3 kohtaan ja ympäristörikosdirektiivin 10 artiklaan. Lisäksi yleissopimuksen 35 artiklan 3 kohdassa oleva jäädyttämisen ja menetetyksi tuomitsemisen käsite on yhdenmukainen varojen takaisinmaksusta ja menetetyksi tuomitsemisesta annetun direktiivin (EU) 2024/1260 sekä jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta annetun asetuksen (EU) 2018/1805 kanssa. Vastaavia säännöksiä rikoksentekevälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta on myös direktiivin (EU) 2024/1226 10 artiklassa ja direktiivin (EU) 2017/1371 10 artiklassa.

Kummassakin oikeudellisessa kehyksessä vahvistetaan raskauttavat asianhaarat, yleissopimuksessa 36 artiklassa ja ympäristörikosdirektiivissä 8 artiklassa. Vaikka yleissopimuksessa luetellaan samat raskauttavat asianhaarat kuin ympäristörikosdirektiivissä, jälkimmäisessä mennään pidemmälle ja luetellaan myös muita raskauttavia asianhaaroja, kuten tapaukset, joissa rikoksente kijä on tuhonnut todisteita tai pelotellut todistajia tai asianosaisia. Lisäksi direktiivin (EU) 2024/1226 8 artiklaan sisällytetyt raskauttavat asianhaarat vastaavat lähes täysin yleissopimukseen sisältyviä raskauttavia asianhaaroja.

Yleissopimuksen 39 artiklassa ja ympäristörikosdirektiivin 15 artiklassa korostetaan sellaisten henkilöiden, joiden etua asia riittävästi koskee tai jotka väittävät jonkin oikeuden heikentyvän, sekä valtiosta riippumattomien ympäristönsuojelua edistävien järjestöjen osallistumisoikeutta menettelyihin.

Siinä missä ympäristörikosdirektiiviä sovelletaan ympäristörikoksiin unionissa, yleissopimuksen maantieteellinen soveltamisala on laajempi. Se kattaa Euroopan neuvoston jäsenet sekä eri puolella maailmaa sijaitsevat kolmannet valtiot, jotka voivat liittyä yleissopimuksen sopimuspuoliksi. Yleissopimus tarjoaa näin ollen ainutlaatuisen tilaisuuden edistää ympäristönsuojelua unionin ulkopuolella kansainvälisellä, oikeudellisesti sitovalla sopimuksella.

Neuvotteluohjeiden mukaisena tavoitteena on, että yleissopimus olisi unionin säännösten mukainen, jotta se edistäisi unionin ympäristönsuojelupolitiikan tavoitteiden saavuttamista ja vastaisi mahdollisimman pitkälti uuden ympäristörikosdirektiivin soveltamisalaa. Varauma, jossa täsmennetään yleissopimuksen 56 artiklan 3 kohdassa mainittujen termien merkitys ja soveltamisala, on väline, jolla varmistetaan, että yleissopimus on unionin säännösten, myös ja erityisesti ympäristörikosdirektiivin, mukainen.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Yleissopimus on täysin yhdenmukainen EU:n muiden politiikkojen kanssa, eikä se edellytä EU:n sääntöjen, asetusten tai standardien muuttamista millään säännellyllä alalla.

Yleissopimuksella on myös yhteisiä tavoitteita muiden sellaisten unionin politiikkojen ja säädösten kanssa, joilla pyritään panemaan täytäntöön Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistetut perusoikeudet.

Erityisesti yleissopimukseen sisältyvä syrjintäkiellon periaate on täysin yhdenmukainen unionin syrjimättömyyttä koskevan lainsäädännön kanssa ja edistää tasa-arvonäkökohtien sisällyttämistä yleissopimuksen täytäntöönpanoon.

Yleissopimus on yhdenmukainen myös SEUT-sopimuksen kolmannen osan V osaston kanssa, jossa Euroopan unionille annetaan toimivalta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella. Ympäristörikosdirektiivin lisäksi Euroopan unioni on hyväksynyt kattavan joukon säädöksiä muun muassa ympäristörikollisuuden torjumiseksi. Seuraavat oikeudelliset välineet ovat osa tätä oikeudellista kehystä:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/1673, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1260, annettu 24 päivänä huhtikuuta 2024, varojen takaisinmaksusta ja menetetyksi tuomitsemisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/1727, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätöksen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/794, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol) sekä neuvoston päätösten 2009/371/YOS, 2009/934/YOS, 2009/935/YOS, 2009/936/YOS ja 2009/968/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevasta

vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta

- Neuvoston puitepäättös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta.

Lisäksi yleissopimus on yhdenmukainen unionin tietosuoja säännösten kanssa, johon kuuluvat esimerkiksi yleinen tietosuoja-asetus (GDPR)⁷⁾ ja lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annettu direktiivi⁸⁾. Yleissopimus on yhdenmukainen myös voimassa olevan tai parhaillaan tarkistettavana olevan unionin ympäristölainsäädännön kanssa, jonka uusi ympäristörikosdirektiivi horisontaalisena välineenä kattaa. Unionin ympäristölainsäädäntö ja ympäristörikosdirektiivi ovat vuorovaikutuksessa keskenään siltä osin kuin ympäristörikosdirektiivin mukainen rikoksen määritelmä edellyttää laitonta toimintaa eli unionin ympäristölainsäädännössä määriteltävien velvoitteiden rikkomista.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

Ehdotus päätökseksi luvan antamisesta yleissopimuksen allekirjoittamiseen unionin puolesta toimitetaan neuvostolle SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdassa määrätään päätöksistä, joilla ”annetaan lupa sopimuksen allekirjoittamiseen”. Koska ehdotuksen tavoitteena on saada lupa yleissopimuksen allekirjoittamiseen, menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohta.

Aineellinen oikeusperusta määräytyy ensisijaisesti suunnitellun säädöksen tavoitteen ja sisällön perusteella. Jos unionin toimen tarkastelusta ilmenee, että sillä on kaksi tarkoitusta tai että siinä on kahdenlaisia tekijöitä, ja jos toinen näistä on yksilöitävissä pääasiallisesti tai määrääväksi tarkoitukseksi tai tekijäksi, kun taas toinen on ainoastaan liitännäinen, on oikeuskäytännön mukaan käytettävä vain yhtä oikeudellista perustaa, toisin sanoen sitä, jota pääasiallinen tai määräävä tarkoitus tai tekijä edellyttää.

Yleissopimus on pitkälti ympäristörikosdirektiivin mukainen. Koska yleissopimuksen päätavoitteena on vahvistaa kyseisten rikosten määrittelyä koskevat vähimmäissäännöt, asettaa seuraamuksia koskevat vähimmäisvaatimukset ja vahvistaa vähimmäisvaatimukset muille toimenpiteille, joilla ympäristörikollisuutta voidaan torjua tehokkaammin, ympäristörikosdirektiivin oikeusperusta eli SEUT-sopimuksen 83 artiklan 2 kohta on myös yleissopimuksen tekemisen aineellinen oikeusperusta.

• Unionin toimivalta

Kansainvälisten sopimusten luonne (yksinomaan unionin sopimus vai sekasopimus) riippuu siitä, kuuluuko kohde unionin toimivaltaan.

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus).

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/YOS kumoamisesta.

SEUT-sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa määrätään, että unionilla on yksinomainen toimivalta ”tehdä kansainvälinen sopimus, (...) siltä osin kuin se voi vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta”. Euroopan unionin tuomioistuin on erityisesti selventänyt, että ”[t]ällaista riskiä [että kansainväliset sitoumukset vaikuttavat EU:n sääntöihin tai muuttavat niitä] koskevan toteamuksen edellytyksenä ei ole se, että kansainvälisten sitoumusten kattama ala ja unionin säännösten kattama ala ovat täysin yhdenmukaiset”, vaan että ”tällaiset sitoumukset voivat vaikuttaa unionin yhteisten sääntöjen ulottuvuuteen tai muuttaa sitä myös silloin, kun kyseiset sitoumukset kuuluvat alaan, jonka tällaiset säännöt jo suurelta osin kattavat”⁽⁹⁾. Unionin toimivallan luonnetta tarkasteltaessa on otettava huomioon unionin sääntöjen ja suunnitellun sopimuksen määräysten kattamat alat, niiden ennakoitavissa oleva tuleva kehitys sekä näiden sääntöjen ja määräysten luonne ja sisältö, jotta voidaan määrittää, onko suunniteltu sopimus omiaan haittaamaan EU:n sääntöjen yhdenmukaista ja johdonmukaista soveltamista ja niillä perustetun järjestelmän moitteetonta toimintaa⁽¹⁰⁾.

Kun otetaan huomioon, että yleissopimuksen ja ympäristörikosdirektiivin soveltamisalat ovat pitkälti päällekkäiset, yleissopimuksen tekeminen voi vaikuttaa unionin yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta SEUT-sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Uusi yleissopimus vastaa rakenteensa, luonteensa, sisältönsä ja soveltamisalansa osalta läheisesti ympäristörikosdirektiiviä. Molempiin sisältyy samansuuntaisia säännöksiä ja määräyksiä tarkoituksesta ja soveltamisalasta, terminologiasta ja määritelmistä, rikoksista, oikeushenkilöiden vastuista, tuomiovallasta, seuraamuksista ja muista toimenpiteistä, raskauttavista asianhaaroista, prosessuaalisista oikeuksista ja yhteistyöstä, ehkäisevistä toimenpiteistä ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisesta. Lisäksi ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin käsittelevän asiantuntijakomitean ehdottamasta alkuperäisestä yleissopimusluonnoksesta poistettiin neuvottelujen aikana useita määräyksiä, mikä teki yleissopimustekstistä entistä yhdenmukaisemman ympäristörikosdirektiivin kanssa. Poistetut määräykset koskivat esimerkiksi valtion velvoitteita ja huolellisuusvelvoitetta, valtiosta riippumattomia järjestöjä ja kansalaisyhteiskuntaa, koulutusta, yksityisen sektorin ja tiedotusvälineiden osallistumista, ympäristöväittämien arviointia, laitonta kalastusta, ympäristönsuojelua ja ympäristörikollisuuden torjuntaa käsittelevän asiantuntijaryhmän perustamista, parlamenttien osallistumista valvontaan sekä varaumien voimassaoloa ja uudelleentarkastelua. Useisiin määräyksiin tehtiin myös huomattavia muutoksia alkuperäiseen luonnokseen verrattuna. Nämä muutokset koskivat esimerkiksi ’laittoman’ ja erityisen vakavan rikoksen (aiemmin ’luonnontuhonta’) määritelmiä, jotka vastaavat nyt läheisesti ympäristörikosdirektiivin sisältöä.

Ympäristörikollisuutta koskevat unionin säännöt ovat olleet voimassa jo vuodesta 2008. Tällaisten rikosten merkitys ja vaikutukset kasvavat jatkuvasti, joten nämä säännöt pysyvät erittäin tärkeinä ja kehittyvät unionin tasolla.

Koska yleissopimus kuuluu alaan, jonka EU:n yhteiset säännöt suurelta osin kattavat, unionilla olisi näin ollen oltava yksinomainen ulkoinen toimivalta allekirjoittaa yleissopimus unionin puolesta sopimuksena, jonka sopimuspuolena on yksinomaan EU.

Yleissopimuksessa määrätään, että se on avoinna Euroopan unionin allekirjoitusta varten (53 artiklan 1 kohta). Yleissopimus sisältää myös varaumia koskevia määräyksiä, joiden mukaan ilmoituksella voidaan täsmentää termin ’laiton’ sekä joidenkin yleissopimuksen

⁽⁹⁾ Unionin tuomioistuimen tuomio 4.9.2014, komissio v. neuvosto, C-114/12, ECLI:EU:C:2014:2151, 69 ja 70 kohta.

⁽¹⁰⁾ Unionin tuomioistuimen lausunto 1/13, 14.10.2014, ECLI:EU:C:2014:2303, 74 kohta.

mukaisten rikosten määrittelyssä käytettyjen käsitteiden 'kansallinen lainsäädäntö', 'kansalliset säännökset', 'suojeltu' ja 'vaatimus' soveltamisala.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Ei sovelleta.

- **Suhteellisuusperiaate**

Yleissopimuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen ympäristörikollisuuden tehokasta torjuntaa koskevien toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja näin ollen se on SEU-sopimuksen 5 artiklan 4 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukainen. Unioni on jo käyttänyt sisäistä toimivaltaansa tällä alalla hyväksymällä ympäristörikosdirektiivin.

Ympäristörikosdirektiiviä koskevat näkökohdat koskevat myös yleissopimusta, koska ympäristörikosten vaikutus ja ympäristönsuojelun merkitys ulottuvat rajojen yli ja edellyttävät kansainvälistä lähestymistapaa. Rikokset määritellään yleissopimuksessa niin, että määritelmät kattavat kaiken rikollisen toiminnan mutta rajoittuvat samalla siihen, mikä on välttämätöntä ja oikeasuhteista. Yleissopimuksessa määritellyt rikokset ja seuraamukset koskevat vain vakavia ympäristölainsäädännön rikkomisia ja ovat näin ollen suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

- **Toimintatavan valinta**

SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 kohdassa määrätään, että neuvosto tekee komission tai unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksesta päätöksen, jolla annetaan lupa kansainvälisen sopimuksen allekirjoittamiseen. Suunnitellun sopimuksen aiheen vuoksi komission on aiheellista tehdä asiaa koskeva ehdotus.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta.

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Euroopan komissio ei ole järjestänyt tästä ehdotuksesta erillistä sidosryhmien kuulemista.

Yleissopimus laadittiin yhteistyönä Euroopan neuvoston ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin käsittelevässä asiantuntijakomiteassa, jossa olivat mukana Euroopan neuvoston jäsenvaltiot sekä tarkkailijavaltiot, kuten Pyhä istuin.

Euroopan neuvosto on sitoutunut tekemään yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa, ja tämän sitoumuksen mukaisesti yleissopimuksen laatimiseen osallistui myös kansalaisyhteiskunnan edustajia ja muita kansainvälisiä järjestöjä, kuten YK:n ympäristöohjelma (UNEP), YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaava toimisto (UNODC), luonnonvaraisiin eläimiin ja kasveihin kohdistuvan rikollisuuden lopettamista koskeva maailmanlaajuinen aloite, Wild Legal -järjestö ja Wildlife Justice Commission -säätiö.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Yleissopimusta koskevat unionin neuvottelukannat on laadittu neuvoston rikosoikeusyhteistyöryhmää (COPEN) kuullen.

- **Vaikutustenarviointi**

Ei sovelleta.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ei sovelleta.

- **Perusoikeudet**

Yleissopimuksen tarkoituksena on parantaa ympäristön laatua, sillä siihen sovelletaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä 'perusoikeuskirja', 37 artiklaa, ja siten myös ihmisten hyvinvointia. Näin ollen myönteiset vaikutukset koskevat myös oikeutta elämään (perusoikeuskirjan 2 artikla), oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen (3 artikla), huolenpitoa lapsista ja lasten hyvinvointia (24 artikla), oikeutta terveellisiin työoloihin (31 artikla) sekä oikeutta ehkäisevään terveydenhoitoon (35 artikla).

Yleissopimuksessa varmistetaan mahdollisen henkilötietojen suojaan puuttumisen tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus, sillä sen 42 artiklassa taataan, että siirrettyihin henkilötietoihin sovelletaan asianmukaisia tietosuojatakeita sovellettavan lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Yleissopimuksessa otetaan huomioon seuraavat perusoikeudet:

- elinkeinovapaus huomioidaan vahvistamalla 34 artiklassa oikeushenkilöiden vastuu ja määrittämällä selkeästi, missä tapauksissa oikeushenkilö on vastuussa ympäristörikoksista, sekä määräämällä 35 artiklan 2 kohdassa oikeushenkilöille määrättävistä seuraamuksista, joiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, jotta varmistetaan, että mahdollinen elinkeinovapauteen puuttuminen on tarpeellista ja oikeasuhteista;
- laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate (perusoikeuskirjan 49 artikla) huomioidaan määräämällä 35 artiklassa tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista toimenpiteistä, joissa otetaan huomioon rikoksen vakavuus, sekä määräämällä 31 artiklassa erityisen vakavasta rikoksesta ja 36 artiklassa raskauttavista asianhaaroista;
- kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta (perusoikeuskirjan 50 artikla – *ne bis in idem* -periaate) huomioidaan määräämällä 37 artiklassa mahdollisuudesta ottaa huomioon toisen sopimuspuolen antamat lopulliset tuomiot.

Sopimuspuolten olisi pantava yleissopimus täytäntöön ja sovellettava sitä näitä oikeuksia kunnioittaen.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Yleissopimuksessa määrätään valtioiden, jotka eivät ole Euroopan neuvoston jäseniä, osallistumisesta sopimuspuolten komitean toiminnan rahoitukseen. Kaikki Euroopan neuvoston jäsenet maksavat osuutensa Euroopan neuvoston tavanomaisen talousarvion kautta Euroopan neuvoston perussäännön mukaisesti, mutta sopimuspuolet, jotka eivät ole jäseniä, suorittavat talousarvion ulkopuolisia rahoitusosuuksia. Ministerikomitea ja Euroopan neuvoston ulkopuolinen sopimuspuoli vahvistavat yhdessä kyseisen ulkopuolisen sopimuspuolen rahoitusosuuden.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Yleissopimuksessa määrätään seurantamekanismista, jolla sopimuspuolten edustajista koostuva sopimuspuolten komitea seuraa yleissopimuksen täytäntöönpanoa. Lisäksi

mekanismi helpottaa tietojen, kokemusten ja hyvien käytäntöjen keräämistä, analysointia ja vaihtoa sopimuspuolten välillä. Tarvittaessa se myös helpottaa yleissopimuksen tehokasta käyttöä ja täytäntöönpanoa sekä antaa lausuntoja yleissopimuksen soveltamista koskevista kysymyksistä.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Yleissopimuksen 1 artiklassa selitetään yleissopimuksen tarkoitus.

Yleissopimuksen 2 artiklassa määritellään yleissopimuksen soveltamisala.

Yleissopimuksen 3 artiklassa esitetään yleissopimuksen keskeisten termien määritelmät.

Yleissopimuksen 4 artiklassa määrätään syrjimättömyysperiaatteen soveltamisesta yleissopimukseen.

Yleissopimuksen 5 artiklassa määrätään yleissopimuksen sopimuspuolten laaja-alaisista, koordinoituista toimintapolitiikoista.

Yleissopimuksen 6 artiklassa määrätään kansallisen strategian laatimisesta ja julkaisemisesta.

Yleissopimuksen 7 artiklassa määrätään, että sopimuspuolet osoittavat taloudellisia ja henkilöresursseja.

Yleissopimuksen 8 artiklassa määrätään sopimuspuolten järjestämästä ammattihenkilöiden koulutuksesta.

Yleissopimuksen 9 artiklassa määrätään tietojen keruun ja tutkimuksen laajuudesta.

Yleissopimuksen 10 artiklassa määrätään yleisistä velvoitteista toteuttaa tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet yleissopimuksessa määriteltujen rikosten ehkäisemiseksi.

Yleissopimuksen 11 artiklassa määrätään tietoisuutta lisäävistä toimenpiteistä.

Yleissopimuksen 12 artiklassa määritellään laittomaan pilaantumiseen liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 13 artiklassa määritellään ympäristövaatimusten vastaisten tuotteiden markkinoille saattamiseen liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 14 artiklassa määritellään kemiallisiin aineisiin liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 15 artiklassa määritellään radioaktiiviseen materiaaliin tai radioaktiivisiin aineisiin liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 16 artiklassa määritellään elohopeaan liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 17 artiklassa määritellään otsonikerrosta heikentäviin aineisiin liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 18 artiklassa määritellään fluorattuihin kasvihuonekaasuihin liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 19 artiklassa määritellään jätteiden laittomaan keräämiseen, käsittelyyn, kuljetukseen, hyödyntämiseen, loppukäsittelyyn tai siirtoihin liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 20 artiklassa määritellään vaarallista toimintaa harjoittavan laitoksen laittomaan toimintaan tai sulkemiseen liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 21 artiklassa määritellään vaarallisia aineita käsittelevän laitoksen laittomaan toimintaan tai sulkemiseen liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 22 artiklassa määritellään alusten laittomaan kierrätykseen liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 23 artiklassa määritellään aluksista peräisin oleviin ympäristöä pilaaviin aineisiin liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 24 artiklassa määritellään laittomaan pintaveden tai pohjaveden ottoon liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 25 artiklassa määritellään laittomasti korjattuun puutavaraan liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 26 artiklassa määritellään laittomaan kaivostoimintaan liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 27 artiklassa määritellään suojeltujen luonnonvaraisten eläin- tai kasvilajien yksilöiden laittomaan tappamiseen, tuhoamiseen, ottamiseen tai hallussapitoon liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 28 artiklassa määritellään suojeltujen luonnonvaraisten eläin- tai kasvilajien yksilöiden laittomaan kauppaamiseen liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 29 artiklassa määritellään suojelualueella sijaitsevan elinympäristön laittomaan heikentymiseen liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 30 artiklassa määritellään haitallisiin vieraslajeihin liittyvät rikokset.

Yleissopimuksen 31 artiklassa määritellään erityisen vakavaksi katsottava rikos.

Yleissopimuksen 32 artiklassa määrätään yllyttämisestä, avunannosta ja yrityksestä.

Yleissopimuksen 33 artiklassa määrätään, mihin tapauksiin sopimuspuolten on ulotettava yleissopimusta koskeva lainkäyttövaltansa.

Yleissopimuksen 34 artiklassa määrätään oikeushenkilöiden vastuusta.

Yleissopimuksen 35 artiklassa määrätään seuraamuksista ja toimenpiteistä.

Yleissopimuksen 36 artiklassa määrätään raskauttavista asianhaaroista.

Yleissopimuksen 37 artiklassa määrätään mahdollisuudesta ottaa huomioon toisen sopimuspuolen antamat aiemmat tuomiot.

Yleissopimuksen 38 artiklassa määrätään menettelyn aloittamisesta ja jatkamisesta.

Yleissopimuksen 39 artiklassa luetellaan tapaukset, joissa sopimuspuolten olisi harkittava, myöntävätkö ne henkilöille ja valtiosta riippumattomille järjestöille oikeuden osallistua menettelyyn.

Yleissopimuksen 40 artiklassa määrätään kansainvälisestä yhteistyöstä rikosoikeudellisissa asioissa.

Yleissopimuksen 41 artiklassa määrätään mahdollisuudesta toimittaa tietoja sopimuspuolten välillä ilman edeltävää pyyntöä.

Yleissopimuksen 42 artiklassa määrätään, että sovellettavan lainsäädännön ja henkilötietojen suojaa koskevien kansainvälisten sopimusten sisältämiä tietosuojasääntöjä on noudatettava.

Yleissopimuksen 43 artiklassa määrätään uhrien asemasta rikostutkinnassa ja rikosoikeudenkäynnissä.

Yleissopimuksen 44 artiklassa määrätään yleissopimuksen nojalla tapahtuvasta todistajien suojelusta.

Yleissopimuksen 45 artiklassa määrätään sellaisten henkilöiden yleissopimuksen nojalla tapahtuvasta suojelusta, jotka ilmoittavat rikoksista tai tekevät yhteistyötä oikeusviranomaisten kanssa.

Yleissopimuksen 46 artiklassa määrätään sopimuspuolten komitean kokoonpanosta ja sisäisistä menettelyistä.

Yleissopimuksen 47 artiklassa luetellaan, mitä muita edustajia sopimuspuolten komiteaan on nimitettävä tai voidaan nimittää.

Yleissopimuksen 48 artiklassa luetellaan sopimuspuolten komitean tehtävät.

Yleissopimuksen 49 artikla koskee suhdetta muihin kansainvälisen oikeuden lähteisiin.

Yleissopimuksen 50 artikla koskee yleissopimukseen tehtäviä muutoksia.

Yleissopimuksen 51 artiklassa esitetään yleissopimuksen vaikutukset.

Yleissopimuksen 52 artiklassa määrätään yleissopimusta koskevien riitojen ratkaisumenettelyistä.

Yleissopimuksen 53 artiklassa määrätään yleissopimuksen allekirjoittamisesta ja voimaantulosta.

Yleissopimuksen 54 artiklassa määrätään yleissopimukseen liittymisestä.

Yleissopimuksen 55 artikla koskee yleissopimuksen alueellista soveltamisalaa.

Yleissopimuksen 56 artiklassa määrätään mahdollisuudesta esittää tiettyjä yleissopimuksen määräyksiä koskevia varaumia, erityisesti alueellisen yhdentymisen järjestöjen mahdollisuudesta täsmentää tiettyjen yleissopimuksen käsitteiden soveltamisalaa yhdenmukaistetun lainsäädäntönsä perusteella.

Yleissopimuksen 57 artiklassa määrätään yleissopimuksen irtisanomisesta.

Yleissopimuksen 58 artiklassa määrätään tapauksista, joissa Euroopan neuvoston pääsihteerin on tehtävä ilmoitus.

- **Yleissopimuksen allekirjoittaminen ja sen teksti**

Yleissopimuksen teksti toimitetaan neuvostolle yhdessä tämän ehdotuksen kanssa.

Varauman teksti toimitetaan yhdessä tämän ehdotuksen kanssa.

Perussopimusten mukaisesti komission tehtävänä on varmistaa yleissopimuksen allekirjoittaminen sillä varauksella, että sen tekeminen saatetaan myöhemmin päätökseen.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS**ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 83 artiklan 2 kohdan yhdessä sen 218 artiklan 5 kohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvosto antoi 28 päivänä syyskuuta 2023 komissiolle luvan osallistua unionin puolesta neuvotteluihin ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevasta Euroopan neuvoston yleissopimuksesta, jäljempänä 'yleissopimus'.⁽¹⁾
- (2) Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi yleissopimuksen [...], ja se on määrä avata allekirjoitettavaksi [...].
- (3) Yleissopimuksen 53 artiklassa määrätään, että yleissopimus on avoinna Euroopan unionin allekirjoitusta varten.
- (4) Yleissopimuksessa vahvistetaan määräykset, jotka koskevat sen tarkoitusta ja soveltamisalaa, oikeudellisia määritelmiä ja termejä, rikoksia, oikeushenkilöiden vastuuta, seuraamuksia ja muita toimenpiteitä, raskauttavia ja lieventäviä asianhaaroja, prosessuaalisia oikeuksia ja yhteistyötä, ehkäiseviä toimenpiteitä ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista ympäristörikosten yhteydessä.
- (5) Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 11 päivänä huhtikuuta 2024 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 2 kohdan nojalla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1203⁽²⁾, joka on pitkälti yhdenmukainen yleissopimuksen kanssa.
- (6) Kun otetaan huomioon, että yleissopimuksen soveltamisala ja aineelliset määräykset vastaavat pitkälti direktiiviä (EU) 2024/1203, yleissopimuksen tekeminen voi vaikuttaa unionin yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Unionilla on sen vuoksi yksinomainen ulkoinen toimivalta allekirjoittaa yleissopimus.

⁽¹⁾ Neuvoston päätös (EU) 2023/2170, annettu 28 päivänä syyskuuta 2023, luvan antamisesta Euroopan komissiolle osallistua Euroopan unionin puolesta neuvotteluihin Euroopan neuvoston yleissopimuksesta, jolla korvataan vuonna 1998 tehty yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (ETS nro 172), EUVL L, 2023/2170, 16.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2170/oj>.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1203, annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024, ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin ja direktiivien 2008/99/EY ja 2009/123/EY korvaamisesta, EUVL L, 2024/1203, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1203/oj>.

- (7) Yleissopimuksen ja direktiivin (EU) 2024/1203 yhteensopivuuden varmistamiseksi unionin olisi hyödynnettävä yleissopimuksen 56 artiklan 3 kohdassa määrättyä mahdollisuutta täsmentää käsitteen 'laiton' sekä muiden yleissopimuksessa rikosten määrittelyyn käytettyjen käsitteiden soveltamisalaa varauman avulla.
- (8) Sen vuoksi yleissopimus olisi allekirjoitettava unionin puolesta ja varauma olisi hyväksyttävä.
- (9) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan mukaisesti Irlanti on [... päivätyllä kirjeellä] ilmoittanut haluavansa osallistua tämän päätöksen hyväksymiseen ja soveltamiseen.] tai [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän päätöksen hyväksymiseen, päätös ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista.]
- (10) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän päätöksen hyväksymiseen, päätös ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan,
- (11) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1725³ 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja valtuutettu antoi lausuntonsa XXXX⁴,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Annetaan lupa allekirjoittaa Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin Euroopan unionin puolesta sillä varauksella, että mainitun yleissopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen.⁽⁵⁾⁾

2 artikla

Hyväksytään varauma.⁽⁶⁾

(3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

(4) EUVL C [...], [...], s. [...].

(5) Yleissopimuksen teksti julkaistaan yhdessä sen tekemistä koskevan päätöksen kanssa.

(6) Varauma on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* (EUVL L [...]).

3 artikla

Tämä päätös tulee voimaan [...].
Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*